

Newsletter

n.3

Maig 2019

LIFE
CLINOMICS

LIFE15 CCA/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

Sumari

Editorial	Pàgina 2
Accions pilot a l'Alt Penedès	Pàgina 3
Accions pilot a la RB del Montseny	Pàgina 4
Accions pilot a la RB de les Terres de l'Ebre	Pàgina 5
El Pacte per a l'Adaptació al Canvi Climàtic i les Jornades de Transferibilitat i Replicabilitat Life Clinomics	Pàgines 6,7

Editorial

LIFE-CLINOMICS ha completat l'etapa de planificació participativa i ha entrat en la fase de demostrar que l'acció d'adaptació al canvi climàtic és possible, rendible i eficaç a llarg termini per protegir les persones, els territoris i l'activitat productiva.

Hem elaborat una estratègia general que estableix criteris i principis per a l'adaptació dels territoris i els sectors productius i que dona els punts de guia i orientació necessaris per a tots els agents interessats. Un marc de referència que facilita i clarifica l'acció.

Ens hem dotat de tres plans d'acció concrets i clars que proposen i detallen l'execució de més de 100 accions (103), perfectament arrelades a les particularitats de cada territori i cada sector inclòs a LIFE-CLINOMICS. Sis d'elles s'executaran dins del projecte, amb caràcter pilot i demostratiu.

Hem constituït tres òrgans de govern participatiu (MeTACC) que han gestionat l'activitat del projecte

al territori i tenen la voluntat i la capacitat de continuar després de l'acabament de LIFE-CLINOMICS. Això acompanyat d'un intens procés de formació obert a tots els agents.

Hem elaborat un Pacte per l'adaptació que enumera els compromisos que hauria d'assumir qualsevol territori que vulgui millorar la seva resiliència.

LIFE-CLINOMICS ha creat un engranatge per a l'acció contínua d'adaptació al canvi climàtic, replicable a qualsevol altre territori i amb la potència per continuar en els tres territoris on s'ha actuat. Només cal mantenir la voluntat política i la voluntat social que hem sabut generar.

Podeu posar-vos en contacte amb nosaltres a life.clinomics@diba.cat, i per estar al dia del projecte podeu visitar la pàgina web:

<http://lifeclinomics.eu/ca/presentacio/>

Accions pilot a l'Alt Penedès

En el marc del projecte Life CLINOMICS, a l'Alt Penedès, s'han realitzat un total de 6 sessions presencials amb agents del territori representants dels sectors agrícola/vitivinícola, forestal, turístic i transversal. Fruit d'aquestes sessions s'ha establert un pla d'acció per a l'adaptació del nostre territori al canvi climàtic on es preveu l'aplicació pràctica de dues accions pilot:

Acció 1- Sector agrícola: ampliar el seguiment de l'estrès hídric a la vinya per controlar les reserves existents d'aigua al subsòl mitjançant la instal·lació de sensors d'humitat i coordinat amb les dades meteorològiques, i facilitar més assessorament tècnic als viticultors en el maneig del sòl.

L'objectiu d'aquesta acció és iniciar la posada en marxa d'una xarxa pública de sensors d'humitat al sòl a tres fondàries, que sumades a les projeccions climàtiques, les necessitats hídriques previstes i la fenologia del conreu, permetin a la llarga poder donar recomanacions de maneig del sòl i bones pràctiques per aprofitar millor l'aigua de pluja.

En una segona fase es preveu fer extensiva la xarxa de sensors, sumant-hi iniciatives privades que ja treballen en la mateixa línia.

Vinyes a l'Alt Penedès.

Acció 2- Sector forestal: impulsar i dinamitzar un projecte executiu de ramaderia extensiva dedicada a la prevenció d'incendis forestals i per crear i dinamitzar un nou sector econòmic rural al servei de la protecció dels boscos.

Ramats al bosc.

Tenint en compte el context actual de canvi climàtic, en què es preveu un augment del risc d'incendi forestal derivat de l'increment de temperatura i de l'increment de la intensitat i dels períodes de sequera, es proposa impulsar a la comarca un projecte executiu de ramaderia extensiva, sent-ne els objectius principals la neteja del sotabosc per a la prevenció d'incendis forestals.

Atesa l'alta densitat arbòria i arbustiva i la poca accessibilitat dels boscos de la comarca, la neteja dels sotabosc amb ramat és només viable en boscos prèviament gestionats per assegurar-ne el manteniment a més llarg termini. A banda, es preveu incloure també el manteniment de les franges de prevenció d'incendis d'urbanitzacions situades en zona forestal.

Per tot plegat, cal fer estudis previs de detall per determinar l'estat de gestió dels boscos, la seva accessibilitat i la rendibilitat de gestionar-ne el manteniment amb ramaderia.

Accions pilot a la RB del Montseny

L'adaptació al canvi climàtic dels boscos i de les instal·lacions turístiques i agràries a la Reserva de la Biosfera del Montseny

El procés de governança i de recerca desplegat pel Life CLINOMICS a la Reserva de la Biosfera del Montseny s'ha concretat en un pla d'acció que inclou unes 30 accions estructurades en cinc eixos estratègics.

Amb aquestes accions es busca donar suport a les explotacions forestals, agroramaderes i turístiques, enfortint la silvicultura (com a activitat tradicional del massís), gestionar de manera sostenible els recursos hídrics, continuar implicant els agents del territori i promoure un turisme responsable i sostenible.

D'entre les accions proposades se n'han escollit dues que s'aplicaran en el marc del projecte Life CLINOMICS. D'una banda, **una acció centrada en el sector forestal**, per tal d'incrementar-ne la resiliència davant del canvi climàtic, que consisteix a "Fer un estudi detallat de l'afectació del canvi climàtic i identificar les zones forestals (boscos i pastures del massís) de la R.B. Montseny més vulnerables a aquest i definir models de gestió que permetin l'adaptació dels boscos al canvi climàtic". En una

primera fase es realitzarà la cartografia i la caracterització de les masses forestals més vulnerables al canvi climàtic. La segona fase concretarà la definició de models de gestió de referència per a les masses forestals que s'hagin identificat més vulnerables.

D'altra banda, **la segona acció** escollida és la "Caracterització i definició de les millores ambientals en tots els sectors i realització d'una prova pilot".

En aquest cas, l'objectiu és elaborar una diagnosi de mesures d'adaptació al canvi climàtic en instal·lacions turístiques i agràries. Aquesta diagnosi tindrà en compte, entre d'altres, els aspectes següents: l'eficiència i l'estalvi d'aigua, l'eficiència energètica i la utilització d'energies renovables, el foment de la mobilitat sostenible, així com les millores ambientals en l'entorn directe de les instal·lacions. Aquesta acció ha de permetre elaborar un manual de bones pràctiques per a l'adaptació d'aquest tipus d'instal·lacions al Montseny, alhora que s'identificaran mesures concretes a aplicar.

Les dues proves pilot plantejades permetran avançar en els eixos estratègics fixats en el pla d'acció, per tal d'adaptar millor el sector primari i el turisme de la R. B. del Montseny.

MeTACC conjunta Montseny.

Accions pilot a la RB de les Terres de l'Ebre

La primera de les accions d'adaptació climàtica escollida per la MeTACC de Terres de l'Ebre té relació amb l'activitat pesquera (concretament amb l'aqüicultura) i consisteix a avaluar la viabilitat tècnica i econòmica de la creació d'una hatchery (incubadora) per a la cria d'ostra al Delta de l'Ebre.

El Delta de l'Ebre concentra el 98% de la producció d'ostra i musclo de Catalunya. L'increment de la temperatura de l'aigua de les badies del Delta a causa de l'escalfament global comporta episodis de mortalitat d'una part significativa de la producció. L'adaptació del sector aquícola passa per reforçar la producció d'ostra arrossada que és més resistent que el musclo a aquestes noves condicions climàtiques. No obstant això, al Delta no s'ha desenvolupat encara una activitat directament relacionada amb l'obtenció de llavor d'ostra i actualment s'adquireix a productors francesos, fet que comporta problemes tècnics (estat sanitari de l'ostra francesa) i comercials (subordinació al mercat francès). La cria de llavor d'ostra al Delta evitarà aquesta dependència, incrementarà la cadena de valor del producte, crearà nova ocupació i farà més resilient el sector davant els riscos del canvi climàtic. L'acció la porten a terme l'Escola d'Aqüicultura de Sant Carles de la Ràpita i FEPRO-MODEL (associació que agrupa tots els productors de mol·lusc del Delta).

La segona acció té per objectiu l'agricultura tradicional de secà de l'interior de les Terres de l'Ebre.

En aquest àmbit l'increment de la freqüència dels períodes de sequera fa necessària una disponibilitat més eficient del rec de suport, tant en termes de despesa econòmica com d'estalvi d'un recurs ambiental tan important com és l'aigua. Per aquesta raó, es testarà el funcionament d'un Observatori de la Sequera que, mitjançant l'ús combinat de dades d'humitat edàfica obtingudes per una xarxa de sensors i de dades subministrades per interpre-

tació d'imatges de satèl·lit, podrà indicar al sector agrari els moments i les dotacions més adequades per regar els cultius de vinya, oliveres i ametllers. L'Observatori de la Sequera, en aquesta fase preliminar, es desenvoluparà a la comarca de la Terra Alta i es preveu que pugui ser replicable en altres zones d'agricultura mediterrània. El responsable del projecte és l'Observatori de l'Ebre, que aporta el seu coneixement en matèria climàtica i compta amb la labor facilitadora de l'Escola Agrària de Gandesa pel que fa a l'elecció de les explotacions agràries que participaran de l'acció.

MeTACC conjunta Terres de l'Ebre.

El Pacte per a l'adaptació al canvi climàtic i les jornades de transferibilitat i replicabilitat del Life Clinomics

En el marc del projecte Life CLINOMICS, diferents socis han organitzat jornades de transferibilitat i replicabilitat en els seus àmbits, amb l'objectiu de donar a conèixer els resultats i la metodologia del projecte a l'àrea climàtica de l'arc del Mediterrani així com la proposta de signatura del Pacte per a l'Adaptació al canvi climàtic del LIFE-CLINOMICS, on es convida a totes les entitats i organitzacions a replicar les accions del LIFE-CLINOMICS en altres territoris.

La Cambra de Comerç de Barcelona va organitzar el 21 de novembre la jornada **Adaptation to climate change in the Mediterranean**, dins la Medaweek, una trobada que organitza l'Associació de Cambres de Comerç del Mediterrani (ASCAME), l'organisme que engloba 300 membres (cambres de comerç i entitats similars) del sud d'Europa i el Mediterrani.

La trobada va debatre sobre un problema climàtic global que s'estén més enllà de les nostres fronteres, en què la transferència de coneixement serà de vital importància per augmentar la capacitat d'adaptació dels sectors agrícola, forestal, pesquer i turístic de tota la Mediterrània. Aquest esdeveniment va permetre compartir la visió i el pragmatisme d'aquests sectors per enriquir els resultats del projecte.

Cambra de Comerç de Barcelona, Medaweek.

La jornada va ser una trobada d'emprenedors i representants del sector privat, organitzacions de suport a les empreses i autoritats públiques del sud d'Europa i el Mediterrani on es va donar informació i conscienciació per a replicar les accions del projecte en els territoris de procedència.

Unió de Pagesos va organitzar les jornades **"La pagesia a la Mediterrània i l'adaptació al canvi climàtic"** per presentar els resultats del projecte Life CLINOMICS, que analitza els impactes del canvi climàtic i les possibles mesures d'adaptació en l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura, entre altres àmbits.

Aquestes jornades també van incloure la visió del sector agrari a través de representants d'organitzacions professionals agràries i va comptar, a més de la participació d'Unió de Pagesos, amb la de Col·lectiu de Sardènia, Unió de Pagesos de Mallorca, Unió de Llaoradors del País Valencià i Agricultores y Ganaderos de Andalucía, organització adscrita a la Unió d'Unions d'Agricultors i Ramaders.

En cloure les jornades, les organitzacions participants van signar el Pacte per a l'adaptació al canvi climàtic, per promoure les actuacions proposades pel Life Clinomics. Això les compromet a identificar els factors de vulnerabilitat i a establir plans d'acció d'adaptació al canvi climàtic de manera concertada amb la resta d'agents del territori.

Les organitzacions agràries destaquen del Pacte que reclami la gestió sostenible dels recursos, com l'aigua, l'energia i el sòl, d'acord amb el principi de solidaritat i sostenibilitat ambiental i econòmica, i una renda justa per al sector. També, que reclami impulsar sistemes eficients de distribució i aposti per noves tecnologies que permetin ajustar els consums a les necessitats reals.

Els sindicats **UGT i CCOO de Catalunya** van organitzar els dies 9, 10 i 11 d'abril a Barcelona

el seminari sindical **“El món del treball davant el repte del canvi climàtic”** per donar a conèixer els principals objectius, accions i resultats del projecte europeu LIFE-CLINOMICS - Oportunitats i reptes de l'economia local i la societat per adaptar-se al canvi climàtic.

Aquestes jornades van tenir lloc al Centre Cívic Convent Sant Agustí, a Barcelona. Les jornades s'emmarquen dins de les accions de replicabilitat i transferibilitat (eix C5 del projecte), per difondre la

Jornades LifeClinomics Unió de Pagesos.

metodologia i els resultats del projecte, per tal de promoure la implementació d'iniciatives d'adaptació al canvi climàtic de les administracions i agents socials i econòmics de les regions de l'arc mediterrani.

La tarda del dia 9 d'abril un grup d'unes 15 persones va visitar la reserva natural del Delta del Llobregat. Es va fer un recorregut guiat per un especialista de la reserva, en el qual es van mostrar els elements més destacats d'aquest espai d'alt valor ecològic.

Durant les jornades del 10 i 11 d'abril, es van exposar les principals fites assolides pel Life CLINOMICS durant el període d'execució 2016-2019, alhora que diversos especialistes van rea-

litzar ponències sobre les següents temàtiques: les repercussions del canvi climàtic en el món del treball i en la salut; les oportunitats d'ocupació en els sectors agroramader, forestal, turístic i pesquer; experiències d'adaptació al canvi climàtic i sindicalisme europeu i transició justa.

Un altre dels objectius del projecte és aconseguir la seva transferibilitat a nous territoris de l'arc mediterrani, mitjançant el compromís d'altres sindicats de replicar metodologia o les accions Clinomics als seus països. En aquest sentit, van assistir al seminari diversos sindicats italians, un de marroquí i diversos membres d'estructures territorials de CCOO i UGT d'àmbit de l'Estat espanyol.

El seminari va acabar amb la presentació del Pacte per a l'adaptació al canvi climàtic (PACC) per part d'un representant de la Diputació de Barcelona. Finalment van signar el Pacte tres organitzacions sindicals: la UGT de Catalunya, CCOO de Catalunya i la FSDC de Tànger (Marroc).

Les persones assistents van mostrar un alt interès en els continguts del seminari i van valorar la importància de disposar d'espais per debatre i per compartir coneixements i experiències vinculades al medi ambient en el marc de l'acció sindical.

Seminari sindical LifeClinomics, UGT i CCOO.

Coordinador

Socis

Cambra de Comerç
de Barcelona

UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS
DE CATALUNYA

CONSELL COMARCAL
ALT PENEDÈS

CCOO
comissió obrera
nacional de Catalunya

Oficina Catalana
del Canvi Climàtic

UNIÓ
DE PAGESOS

Web del projecte: www.lifeclinomics.eu

Agenda del projecte: www.lifeclinomics.eu/ca/category/agenda

Correu: life.clinomics@diba.cat

Segueix-nos a Twitter: [@ClinomicsLife](https://twitter.com/ClinomicsLife)

Dipòsit legal B 16388-2019

*El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea.
La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.*